

ХРОНІКА НАУКОВИХ ПОДІЙ

III-й ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД ЕКОЛОГІВ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

21–24 вересня 2011 року у Вінницькому національному технічному університеті відбувся III-й Всеукраїнський з'їзд екологів, присвячений найважливішим питанням екологічної галузі, зокрема: техногенно-екологічна безпека України і прогнозування ризиків у природокористуванні; сучасні екотехнології водочиснення та водопідготовки; новітні технології переробки та утилізації промислових, побутових та інших відходів; моніторинг довкілля та інноваційні геоінформаційні системи і технології; інтегроване управління водними ресурсами; інноваційно-інвестиційні проекти з екологічних проблем України; раціональне використання природних ресурсів, збереження та відтворення екосистем і екомережі; ресурсоенергозберігаючі екотехнології; альтернативні (відновлювальні) джерела енергії; прилади та методи контролю речовин, матеріалів, виробів і навколишнього середовища; проблеми агроекології та радіоекології і шляхи їх вирішення; екологія людини та екотрофологія; регіональна екополітика і екологічні проблеми Поділля; хімія довкілля та екотоксикологія; проблеми змін клімату та біосфери; контроль за атмосферними викидами у світлі Кіотського Протоколу; проблеми екологічної освіти і науки, виховання та культури; екологічні, економічні та соціальні проблеми сталого розвитку.

У роботі з'їзду брали участь понад 223 делегати з усіх регіонів України у тому числі представники з 8 країн світу. Метою загальнонаціонального форуму фахівців з питань екології та охорони довкілля було і пошук спільних підходів, інженерних шляхів вирішення екологічних проблем України, обмін ідеями та досвідом, обговорення тенденцій і перспектив розвитку даної галузі науки, освіти і практики в контексті стратегії сталого розвитку, встановлення плідних взаємовигідних контактів, заохочення талановитої студентської молоді та аспірантів до наукового пошуку в екологічній галузі. Саме тому організатори заходу запросили науковців, інженерів промислових підприємств, спеціалістів-екологів державних управлінь, студентів, аспірантів, експертів, бізнесменів, власне, всіх тих, кому небайдужа доля України та стан її довкілля.

На пленарному засіданні з'їзду із доповіддю виступив Василь Петрук – директор інституту екології та екологічної кібернетики, завідувач кафедри екології та екологічної безпеки ВНТУ, доктор технічних наук, професор, член-кореспондент Української технологічної академії, академік Української академії економічної кібернетики по відділенню “Кібернетика екологічних процесів”, академік Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності, експерт Євросоюзу з інтегрованого управління та поводження з відходами. Він наголосив, що на початок XXI століття характеризується істотним погіршенням стану навколишнього природного середовища, що є наслідком технологічних досягнень людства. Збільшується концентрація парникових газів у атмосфері, виснажується озоновий шар планети, скорочується біологічне

різноманіття, зменшується площа лісів, активізуються процеси евтрофікації і опустелювання, загострюється проблема якісної питної води, деградують екосистеми Світового океану – це лише неповний перелік екологічних проблем, з якими стикнулося людство. Постає глобальна екологічна криза, а отже, людству загрожує небезпека, якщо воно терміново не перегляне свого ставлення до Природи. Ідея антропоцентричного гуманізму, що передбачала тотальне знищення природи людиною, і яка домінувала в ХХ столітті, на сьогодні стала хибною та неприйнятною, зазначив доповідач, нині нам необхідна нова нату-рфілософія життя, висока екологічна культура і екологічна свідомість. На віднокол новий підхід – так звана екогейська концепція, що передбачає порятунок планети Земля. Для України це означає необхідність економії та пошуку варіантів зниження ресурсоспоживання, диверсифікацію джерел енергоресурсів, впровадження нових, ресурсозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії, підвищення екологічної свідомості нації. Бо тільки екологічно чиста, економічно стабільна і демократична Україна – не тільки мрія нашого народу, а й майбутня повнокровна частка Європи і світу. При цьому, як казав Махатма Ганді, “... світ досить великий, щоб забезпечити потреби кожної людини, але надто малий, щоб задовольнити людську ненаситність...”.

У роботі з’їзду взяли участь і виступали: ректор Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міністерства екології та природних ресурсів України, д.б.н., професор, член-кореспондент НААНУ Олександр Бондар; ректор Вінницького національного технічного університету, д.т.н.,

професор Володимир Грабко; заступник голови Вінницької обласної ради Ігор Кривський; перший заступник начальника Держуправління охорони навколишнього природного середовища у Вінницькій області Ілля Дяконович; начальник Державної екологічної інспекції у Вінницькій області Юрій Дубовий; начальник басейнового управління водних ресурсів р. Південний Буг Микола Коменчук; отаман Вінницького козацького полку ім. Івана Богуна Володимир Воловодюк; перший заступник начальника територіального управління Української служби порятунку Міністерства надзвичайних ситуацій України генерал-майор Леонід Вівсик та інші представники підприємств, установ, організацій екологічної сфери.

У своєму виступі Олександр Бондар, зокрема зазначив, що охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід’ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України. З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження існування живої і неживої природи; захист життя і населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища; досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи; охорону та раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

На сучасному етапі розвитку людства серед наук чільне місце посідає екологія, яка перетворилася із суто біологічної міждисциплінарної науки в глобальну науку про тактику і стратегію виживання. Досягнення сучасної екологічної науки базуються

на концепції сталого розвитку, суть якої полягає в раціональному природо-користуванні з метою збереження відновлювальних можливостей біосфери та нормальних екологічних умов для життя нинішніх і майбутніх поколінь.

На наукових секційних засіданнях з'їзду були розглянуті результати досліджень головного наукового співробітника Інституту фізики НАНБ, член-корреспондента, д.ф.-м.н., професора Іванова А.П. на тему: «Мониторинг процессов переноса взвешенных в атмосфере частиц по данным

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА. ЗЕЛЕНІ ТЕХНОЛОГІЇ. ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ»

6–7 жовтня 2011 року у м. Одеса відбувся (уперше серед країн пострадянського простору) міжнародний екологічний форум «Зелена економіка. Зелені технології. Зелені інвестиції», організований під егідою Програми Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища та під патронатом Національної академії наук України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Одеської державної адміністрації та обласної ради.

У роботі науково-практичної конференції брали участь понад 150 представників підприємств, державних, наукових та громадських екологічних організацій області, представники інших регіонів України й зарубіжних країн.

На пленарному та двох секційних засіданнях заходу, а також «круглому столі» «Зелена економіка – модель

дистанционных и локальных измерений в Беларуси и сопредельных регионах»; академіка НААНУ, зав. кафедри радіобіології та радіоекології, д.б.н., професора Гудкова І.М. – «Радіаційна ситуація в Україні через 25 років після аварії на Чорнобильській АЕС»; голови громадського руху України, Гончаренка В.І. – «За право громадян на екологічну безпеку».

З обговорених питань порядку денного з'їзду його учасники прийняли відповідну резолюцію.

© *В.Г. Петрук*

партнерства: бізнес, влада, громадськість» було розглянуто понад 120 доповідей і повідомлень, присвячених найважливішим екологічним питанням таким як: «зелена» економіка як сучасна парадигма економічного зростання; ідеологічний базис та інституційні чинники розвитку «зеленої» економіки; ресурсна ефективність та еколого-економічні реформи в сучасних умовах трансформаційних зрушень; напрями розвитку «зеленої» економіки в Україні; «зелені» інвестиції та «зелене» оподаткування як складові «зеленої» економіки; розвиток «зелених» технологій: стан проблеми та перспективи; еколого-економічні важелі активізації розвитку «зеленої» економіки в Україні; «зелена» стратегія розвитку приморських регіонів; міжнародні аспекти розвитку «зеленої» економіки та «зелений» курс ЮНЕП в Україні.

Найважливіші аспекти «зеленого» напряму зростання виклали в своїх пленарних доповідях Б.В. Буркинський, академік НАН України, д.е.н., проф., директор Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України; А.В. Яцков, начальник Державного управління охорони навколишнього природного

середовища в Одеській області; А.Г. Шапар, член-кореспондент НАН України, д.т.н., проф., директор Інституту проблем користування та екології НАН України; В.М. Білоконь, начальник Управління екологічної політики Міністерства екології та природних ресурсів України; О.І. Бондар, член-кореспондент УААН України, д.б.н., проф., ректор Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міністерства екології та природних ресурсів України; Т.П. Галушкіна, д.е.н., проф., зав. сектором прикладних проблем екологізації економіки регіону Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України; С.В. Кравців, д.е.н., проф., директор Інституту регіональних досліджень НАН України; Л.Г. Мельник, д.е.н., проф., зав. кафедри Сумського державного університету; І.Л. Парасюк, головний радник з питань стратегічного планування та економічного розвитку проекту USAID «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» та ін.

Учасники форуму зазначили, що нині є загальна спрямованість державної стратегії переходу на засади сталого розвитку, яка набуває особливої актуальності щодо управління охороною довкілля, раціональним використанням природних ресурсів та безпекою життєдіяльності людини. В умовах децентралізації управління зростає значущість ролі соціально-економічного розвитку регіонів. Однак в останні роки погіршення стану навколишнього природного середовища стало реально впливати на якість життя населення, лімітувати можливість соціального та економічного розвитку великих промислових міст і регіонів. Антропогенне й техногенне

навантаження на навколишнє природне середовище в кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу і продовжує зростати. Близько 15 % території України з населенням понад 10 млн перебуває у критичному екологічному стані. Зазначене вимагає переорієнтації існуючих економіко-екологічних та соціально-політичних регламентів нашої країни на визнані світовою спільнотою постулати «зеленої» економіки.

Регіональний координатор Європейського офісу ЮНЕП – Махір Алієв, який прибув з місією підтримки регіональної ініціативи, зазначив, що «зелена економіка» стане центральною темою у роботі інших міжнародних форумів, які відбудуться найближчим часом.

У рамках форуму було проведено екологічну виставку «Одеська область. Екологія – 2011», мета якої – демонстрація найкращого досвіду розв'язання екологічних проблем у регіоні, а також нагородження медаллю й дипломом «Народна шана» Міжнародного академічного рейтингу популярності «Золота фортуна» в номінації “Екологічно чисте виробництво” порту «Южний» за вагомий внесок у розвиток державної екологічної політики у галузі морського транспорту.

Учасники міжнародного екологічного форуму схвалили резолюцію, в якій наголосили на необхідності активізації розвитку «зеленої» економіки на національному рівні та висловили конкретні сподівання щодо взаємоузгодженості політичної волі, консенсусу громадських та бізнес-інтересів; відповідного інвестування науково-прикладних досліджень щодо формування якісно нової ідеології розвитку суспільства – «зеленої» економіки.

Партнерами Форуму виступили: Державна екологічна академія післядипломної освіти й управління Міністерства екології та природних ресурсів України, Інститут регіональних досліджень НАН України, Кримський економічний інститут ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», ДП «Морський торговель-

ний порт «Южний», Всеукраїнська екологічна громадська організація «Мама – 86», громадська організація «Агентство регіонального розвитку», Всеукраїнська громадська організація «Жива планета», Регіональна суспільно-політична газета «Вечірня Одеса».

© Т.П. Галушкіна

III-Й МІЖНАРОДНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ “ЧИСТЕ МІСТО. ЧИСТА РІКА. ЧИСТА ПЛАНЕТА.”

17–18 листопада 2011 року у м. Херсон пройшов 3-й Міжнародний екологічний форум «Чисте місто. Чиста ріка. Чиста планета», який став своєрідним дискусійним майданчиком для обміну досвідом з питань раціонального використання природних ресурсів, пошуку шляхів вирішення проблем охорони навколишнього середовища, формування екологічної свідомості та екологічної культури.

У роботі форуму взяли участь представники територіальних органів державної влади та місцевого самоврядування, делегації з Норвегії та Росії, провідні вчені з різних регіонів України.

На пленарному засіданні та п'яти науково-практичних секціях обговорювалися теми: «Збереження та оздоровлення Дніпровського басейну – міжнародний погляд, «Екологія міста, «Екологія аграрного комплексу, «Виховання екологічної свідомості та формування екологічної відповідальності», «Екологія і культура».

Науковці Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Лапшин Ю.С., Погурельський С.П.) взяли участь у

пленарному засіданні та роботі секцій з питань збереження та оздоровлення

Дніпровського басейну, екологічних проблем сільського господарства.

Проблеми екології аграрного комплексу у цьому році вперше розглядалися в рамках окремого засідання “круглого столу”, на якому обговорювалися теми наукового обґрунтування формування екологічно чистих зон на півдні України, розвитку екологічно безпечних технологій вирощування сільськогосподарських культур, органічного виробництва, питання технічного регулювання, екологічного аудиту та сертифікації у галузі охорони земельних ресурсів.

Учасники та гості (близько 400 осіб) висловили прагнення донести ідеї та резолюцію форуму до широкого кола міжнародної спільноти, а також спрямувати свої зусилля на збереження природних ресурсів, відродження природного стану навколишнього середовища для встановлення екологічного благополуччя своїх регіонів.

Співпраця міжнародних екологічних інститутів, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій та бізнес-спільноти у форматі живого спілкування забезпечує пошук нових можливостей для вирішення екологічних проблем у промисловості, сільському господарстві, комуналь-

ному секторі, містобудуванні, у сфері культури та освіти.

Варто зазначити, що за матеріалами, підготовленими у рамках III Міжнародного екологічного форуму,

укладений збірник тез виданий Херсонською Торгово-промисловою палатою.

© С.П. Позурельський

БІБЛІОГРАФІЯ

Книги 2010–2011 року випуску

1. Основи інтегрованого управління природокористуванням і розвитком інфраструктур: монографія / [Баженов В.А., Тимочко Т.В., Саталкін Ю.М. та ін.]; за заг. ред. О.І. Бондаря. – К.: Каравела. – 2010. – 320 с.

Сучасні фінансова, екологічна, соціальна-глобальні кризи свідчать про систему світоглядну кризу світової спільноти. Науковці, філософи дійшли до розуміння необхідності зміни світоглядних, науково-методологічних засад пізнання розвитку складних соціоприродних соціотехнічних систем, агломерації з їхніми інфраструктурами життєзабезпечення.

Пошуки нових науково-філософських концепцій, підходів, адекватних викликам сучасній системній кризі, визначили нову постнеокласичну парадигму – синергетичну, яка вже практично реалізується в країнах, що стали на шлях стійкого збалансованого розвитку. У монографії розглядаються методичні, практичні та освітні аспекти застосування інтеграційного підходу як сучасної методології синергетичної оптимізації розвитку складних соціоприродних систем та їх комплексних інфраструктур на прикладі конкретного територіального об'єкта управління природокористуванням (о. Зміїний і прилеглий шлейф Чорного моря). Розглядається також функціональна модель адаптації європейської стратегії інтеграції освіти і сталого розвитку з використанням модульного підходу в управлінській сфері діяльності.

2. Екологія міських систем: навчальний посібник / Клименко М.О., Бондар О.І., Пилипенко Ю.В. – Херсон: Олді-плюс, 2010. – 192 с.

Навчальний посібник містить поняття ландшафтно-екологічної основи міста, під яким розуміють історичні відомості про появу перших міст та пов'язують це з ландшафтом території. Наведено аналіз техногенних факторів та моделювання міського простору.

Навчальний посібник може бути корисним при вивченні дисципліни в умовах кредитно-модульної організації навчального процесу при перепідготовці за напрямом 7.0770801 «Екологія і охорона навколишнього середовища».

3. Моніторинг довкілля: навчальний посібник / [Клименко М.О., Бондар О.І., Пилипенко Ю.В. та ін.]. – Херсон: Олді-плюс, 2010. – 208 с.

У навчальному посібнику викладено основні положення організації системи моніторингу довкілля. Даються відомості про екологічний, державний, фоновий, кліматичний моніторинги. Розглянуто систему спостережень, оцінки та контролю основних складових довкілля: атмосфери, водних ресурсів, ґрунтового покриву. Значну увагу приділено методам, засобам і приладовому забезпеченню спостережень за довкіллям. Розглядаються системи організації радіаційного моніторингу. Посібник рекомендований для перепідготовки за напрямом 7.070801 «Екологія і охорона навколишнього середовища».

4. Екологічний менеджмент і аудит: практикум / [Галушкіна Т.П., Бондар